

การศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยง
เมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียน
ที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย

Knowledge and Understanding on Decision-making Skill on
Drug Persuasion of Student Participations in D.A.R.E. Project

ภควดี ประดับเพชรรัตน์¹
ณัฐฐานภรณ์ โสภณทัต²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียน และเพื่อศึกษาผลจากการสร้างทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียน รวมทั้งเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth

¹นักวิจัยโครงการการศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ ยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย และนักวิจัยภาคสนามโครงการเยาวชนพลยุติธรรม

²นักวิจัยโครงการการศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ ยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย และนักวิจัยภาคสนามโครงการเยาวชนพลยุติธรรม

Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจภูธรภาค 1 และ ภาค 7 การสุ่มตัวอย่างในครั้งนี้เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยคัดเลือกจากครูตำรวจ D.A.R.E. ที่มีประสบการณ์การสอนโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทยที่ผ่านมามีจำนวนไม่น้อยกว่า 10 ห้องเรียน ได้แก่ กลุ่มครูตำรวจ D.A.R.E. จำนวน 5 คน กลุ่มครูประจำชั้นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 คน และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

ผลการศึกษาพบว่า ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลักเสี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียนนั้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลักเสี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดเนื่องจากโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทยและครูตำรวจ D.A.R.E. ได้ถ่ายทอดให้ทราบถึงโทษของยาเสพติดและวิธีการหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวน รวมทั้งได้นำรูปแบบการตัดสินใจแบบ D.A.R.E. 4 รูปแบบ ได้แก่ D (Define ระบุปัญหา) A (Assess ประเมินทางเลือก) R (Respond ตัดสินใจเลือก) E (Evaluate ประเมินผล) ซึ่งนักเรียนได้นำรูปแบบการตัดสินใจแบบ D.A.R.E. ไปใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากการตัดสินใจหลักเสี่ยงยาเสพติดอีกด้วย

ส่วนผลจากการสร้างทักษะการตัดสินใจหลักเสี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียน พบว่านักเรียนที่เคยเข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย จะมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น โดยเฉพาะเด็กผู้ชาย จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและสามารถปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดได้ รวมทั้ง

สามารถนำความรู้และหลักการปฎิเสธยาเสพติดที่ได้รับไปถ่ายทอดและตักเตือนเพื่อนนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทยนั้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเสนอให้มีโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทยเข้ามาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต่อไป และควรขยายชั้นเรียนโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทยจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เป็นระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ด้วย รวมทั้งครูผู้สอนโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ก็ควรจะเป็นครูตำรวจ D.A.R.E. เช่นเดิม

คำสำคัญ : ทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยง ยาเสพติด โครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย

Abstract

This research aims to study and understand the student's avert decision skills when being persuaded to take drugs as well as study outcomes from such decision, including the recommendations to develop system for students participating in Thailand D.A.R.E, a project to enhance the student's avert decision skills when being persuaded to take drugs. This qualitative research engaged the In-depth Interview, gathering data from the key informants under the supervision of the Provincial Police Region 1 and 7. Purposing sampling was done to select the experienced

police instructors who had been taught students in Thailand D.A.R.E project for at least 10 classrooms. Total 20 samples selecting from participants in 2010 Thailand D.A.R.E project consisted of 5 police instructors, 5 homeroom teachers of Matayom Suksa 3, a group of 5 parents, and 5 Matayom Suksa 3 students in 2010 Thailand D.A.R.E project. The research findings indicated that student had gained knowledge and understanding on the above-mentioned subject from participating in 2010 Thailand D.A.R.E project since the police instructors well informed students on the danger of drugs and how to avoid drugs temptations, including 4 decision-making patterns of D.A.R.E as follows: D (Define problems) A (Assess alternatives) R (Respond to decision-making) and E (Evaluate results). Participated students had tried out the avert decision approach of D.A.R.E in their daily livings besides making own decision to avoid taking drugs.

Regarding the student's decision-making skills on how to avoid temptation when being persuaded to take drugs, the findings revealed the improvement on students' attitudes towards taking drugs, particularly the male students who had been practicing drug-free habits during Thailand D.A.R.E project and learned how to reject drugs as well as educating other non-participants students on the knowledge and principles of drug-free habits.

The D.A.R.E participants in Thailand recommend the development of guidelines for enhancing knowledge and

understanding on how to avoid temptations when being persuaded to take drugs among students in the schools. Instead of limiting D.A.R.E Project to only Pratom Suksa 6, it should start from Pratom Suksa 1-6 to Matayom Suksa 1-3 and D.A.R.E instructors should work as D.A.R.E police as well.

Keywords : decision-making, drug persuasion, D.A.R.E project

หลักการและเหตุผล

โครงการ D.A.R.E. หรือ Drug Abuse Resistance Education ก่อตั้งเมื่อกันยายน 2526 โดยกรมตำรวจเมืองลอสแอนเจลิส (LAPD) กับ เขตการศึกษาร่วมเมืองลอสแอนเจลิส (LAUSD) เป็นหลักสูตรการป้องกัน ยาเสพติดซึ่งพัฒนาโดยนักวิชาการด้านการศึกษาและสอน โดยเจ้าหน้าที่ ตำรวจในเครื่องแบบ (ตำรวจ D.A.R.E.) เพื่อให้เด็กนักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับการต่อต้านการใช้ยาเสพติดและวิธีหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรง ประเทศไทยเริ่มนำ หลักสูตร D.A.R.E. มาใช้ในปี พ.ศ. 2542 โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติมอบหมาย ให้กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการศึกษา และนำมาปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากองค์กร D.A.R.E. International สำนักงาน งบประมาณป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (Narcotics Affairs Section) สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย และศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

โครงการดังกล่าวประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งเนื่องจากการรวมพลังของสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในสังคม ได้แก่ สถาบันตำรวจ สถาบันการศึกษา และสถาบันครอบครัว นอกจากนี้ D.A.R.E. ยังเป็นโครงการที่ทั่วโลกให้การยอมรับว่า มีประสิทธิภาพในการหยุดยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้าสู่โรงเรียนอย่างได้ผล และยังสามารถสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับสังคมได้อีกส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ ยังเป็นการฝึกกำลังระหว่างตำรวจ สาธารณสุข โรงเรียน ครู/อาจารย์ บิดา-มารดา/ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาแก้ไขปัญหายาเสพติดพร้อมกัน อันเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน ซึ่งขณะนี้โครงการฯ ได้ดำเนินไประยะเวลาหนึ่งแล้ว กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดจึงเห็นควรจัดทำโครงการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งทักษะการตัดสินใจในการหลีกเลี่ยงยาเสพติดของนักเรียนซึ่งเข้าร่วมโครงการ “การศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน” (โครงการ D.A.R.E.) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งผลจากการฝึกทักษะการตัดสินใจในการหลีกเลี่ยงยาเสพติดของนักเรียน รวมทั้งเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ฯ สำหรับนักเรียนซึ่งเข้าร่วมโครงการ “การศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน” (โครงการ D.A.R.E.) ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียน
2. เพื่อศึกษาผลจากการสร้างทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย

วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ภายใต้กรอบของวัตถุประสงค์โดยคัดเลือกผู้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์แบบเจาะจง โดยแบ่งการศึกษออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 การศึกษาโดยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครูตำรวจ D.A.R.E. จำนวน 5 คน กลุ่มครูประจำชั้นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 คน และกลุ่ม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน ในประเด็นเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียน และผลจากการสร้างทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียน รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย

สรุป อภิปราย ข้อเสนอแนะ:

ส่วนที่ 1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยง เมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 กลุ่ม ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติด เนื่องจากโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย และครูตำรวจ D.A.R.E. ได้ถ่ายทอดให้ทราบถึงโทษของยาเสพติดและวิธีการหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวน รวมทั้งได้แนะนำรูปแบบการตัดสินใจแบบ D.A.R.E. 4 รูปแบบ ได้แก่ D (Define ระบุปัญหา) A (Assess ประเมินทางเลือก) R (Respond ตัดสินใจเลือก) E (Evaluate ประเมินผล) ซึ่งนักเรียนได้นำรูปแบบการตัดสินใจแบบ D.A.R.E. ไปใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากการตัดสินใจหลีกเลี่ยงยาเสพติดอีกด้วย ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมหลักการสำคัญของ D.A.R.E. ที่กำหนดไว้ว่า การให้ข้อมูลและทักษะที่จำเป็นแก่เด็กนักเรียนเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้โดยไม่ต้องยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรือการใช้ความรุนแรง สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตำรวจ เด็กนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน

โดยจากการศึกษาทฤษฎีหรือแนวคิดเกี่ยวกับเจตคติในปัจจุบัน Triandis ได้แยกองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบที่ประมวลความรู้ ความเข้าใจ ความคิดโดยทั่วไปที่มีต่อสิ่งของหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดเจตคติซึ่งแสดงออกในแนวคิดที่ว่าอะไรถูก อะไรผิด

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อคุณค่าของสิ่งของหรือ

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ถ้าบุคคลมีความคิดในทางที่ดีต่อสิ่งใดก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น เจตคติจะออกมาในรูปของความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ พอใจ หรือไม่พอใจ ซึ่งแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง เมื่อเขาคิดหรือพูดสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ คือ ความพร้อมหรือความโน้มเอียงล่วงหน้าที่จะกระทำหรือตอบสนอง ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากความคิด ความรู้สึกของบุคคลที่จะแสดงออกในรูปการยอมรับหรือการปฏิเสธ การเข้าหาหรือการถอยหนี

ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ เอมม่า โพลิโอ (Emma Porio and Christine S. Crisol, 2004) เรื่อง การใช้เด็กในการผลิตการขายและการค้าของยาเสพติดสังเคราะห์ของโปรแกรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศไทย โดยสรุปผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการยาเสพติด ฉะนั้นการแก้ไขปัญหายาจึงควรเริ่มต้นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการดำเนินกิจกรรมที่ออกแบบมาเพื่อชักพาพวกเขาออกห่างจากยาเสพติด ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมนี้ มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการวางกลยุทธ์สำหรับการต่อต้านยาเสพติด และการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ชุมชนและสถาบันต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของการแก้ไขปัญหายาเสพติด รัฐบาลจำเป็นต้องยอมรับบทบาทของครอบครัว ผู้นำชุมชน และสถาบันของชุมชนในกระบวนการแก้ปัญหายา นอกจากนี้ นโยบายด้านยาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนจะต้องอยู่ในสถานะเช่นเดียวกับการสนับสนุนระบบราชการของรัฐทั้งในด้านงบประมาณและทรัพยากร ทั้งยังควรพัฒนาขีดความสามารถและความเชี่ยวชาญของครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่ตำรวจ และระบบยุติธรรม เพื่อจัดการกับปัญหาเด็กและเยาวชนในกระบวนการ

ยาเสพติด และจำเป็นต้องให้การสนับสนุนนโยบายเด็กและเพศภาวะโดยเฉพาะสำหรับเด็กในกระบวนการยาเสพติด รวมไปถึงจนถึงการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การศึกษา การรณรงค์ และการฝึกอบรมให้แก่เด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

ส่วนที่ 2 ผลจากการสร้างทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า นักเรียนที่เคยเข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย จะมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น โดยเฉพาะเด็กผู้ชายจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและสามารถปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดได้ รวมทั้งสามารถนำความรู้และหลักการปฏิเสธยาเสพติดที่ได้รับไปถ่ายทอดและตักเตือนเพื่อนนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย คือ

1. ให้เด็กนักเรียนได้รับทราบข้อมูลที่เที่ยงตรงเกี่ยวกับยาเสพติดและสุรา
2. ให้เด็กนักเรียนเกิดทักษะในการตัดสินใจ
3. ให้เด็กนักเรียนรู้ถึงวิธีหลีกเลี่ยงแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน
4. ให้เด็กนักเรียนรู้จักทางเลือกที่มีประโยชน์อื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้ยาเสพติด และความรุนแรง

นอกจากนี้ผลการศึกษาเป็นไปตามมาตรการป้องกัน ซึ่งเป็นมาตรการที่ใช้ในการลดความต้องการใช้ยาในทางที่ผิดและการใช้ยาเสพติดของประชาชนการดำเนินงานจึงมุ่งเน้นไปที่ตัวคนและการพัฒนาบุคคลให้มีภูมิคุ้มกันยาเสพติด สามารถใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางยาเสพติดได้โดยไม่ใช้ยาเสพติดเป็นทางออกเมื่อประสบปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้การศึกษาเพื่อเป็นการป้องกันแก่กลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม คือ

ในสถานศึกษา ชุมชน สถานประกอบการ และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่มีอัตราเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูง กลยุทธ์ที่ใช้ คือให้การศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาจิตใจ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่ออื่น ๆ ใช้นวัตกรรมต่าง ๆ จัดกิจกรรมทางเลือก เช่น กีฬา นันทนาการ จัดค่ายเยาวชน ฝึกอาชีพ เพื่อให้บุคคลหันมาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งการแก้ไขพฤติกรรมของกลุ่มเสี่ยง โดยใช้การให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. มาตรการดำเนินงานป้องกันในกลุ่มทั่วไปมีภารกิจที่เน้นหนักการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้แก่กลุ่มประชาชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติดและสามารถป้องกันตนเองและบุตรหลานให้ห่างไกลจากยาเสพติด รวมทั้งกลุ่มผู้บริหารสถานประกอบการ สถานบันเทิงต่าง ๆ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายและมีความรับผิดชอบร่วมกันในสังคมที่จะป้องกันปัญหายาเสพติดในแต่ละพื้นที่ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์การป้องกันยาเสพติดผ่านสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุ วิทยุชุมชน เคเบิลทีวี หอกระจายข่าว หมู่บ้านชุมชน หนังสือพิมพ์ส่วนกลางและท้องถิ่น การผลิตสื่อแผ่นพับ จุลสาร วารสาร โปสเตอร์ ป้ายโฆษณา ฯลฯ เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดให้แก่ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อเป็นช่องทางรองรับแจ้งข้อมูลเบาะแสด้านยาเสพติดและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในพื้นที่ รวมทั้งการส่งเสริมกิจกรรมทางเลือกต่าง ๆ (alternative activities) เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยเฉพาะการสร้างลานกีฬาต้านยาเสพติด และโครงการ To Be Number One เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มเยาวชนได้มีกิจกรรมสร้างสรรค์ แก่สุขภาพร่างกายของตนเอง เช่น กีฬา ดนตรี ศิลปะและ การจัดค่ายเยาวชน ฯลฯ จะได้ไม่เข้าไปสู่วงจรยาเสพติด นอกจากนี้ ยังได้ส่งเสริมให้เยาวชนได้มีความรู้

เกี่ยวกับทักษะชีวิต (life skills) เช่น ทักษะการปฏิเสธยาเสพติด ทักษะการสื่อสาร ทักษะในการตัดสินใจ เป็นต้น เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครป้องกันยาเสพติดตามโครงการเพื่อนเพื่อเพื่อน (friends for friends) ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น (friends corner) เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปและมีชีวิตที่ดีเป็นกำลังสำคัญให้แก่ประเทศชาติต่อไป

2. มาตรการด้านป้องกันกลุ่มเสี่ยง มีภารกิจเน้นหนัก ได้แก่

(1) เน้นกำหนดกลุ่มเยาวชนที่มีโอกาสเสี่ยงสูง และกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงต่อปัญหาเสพติด เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่สุดในการป้องกันยาเสพติด โดยแต่ละพื้นที่จังหวัดค้นหากลุ่มผู้มีโอกาสเสี่ยงสูงและกลุ่มผู้มีโอกาสเสี่ยงกำหนดเป็นเป้าหมายดำเนินการและจัดทำแผนการป้องกันภาวะเสี่ยงของบุคคลเหล่านี้อย่างชัดเจน

(2) เน้นจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการในเขตเมืองทุกจังหวัด และให้ความสำคัญในการปฏิบัติอย่างจริงจังโดยพัฒนากลไกปฏิบัติการจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการทั้งในส่วนกลาง-ภาค-จังหวัด สார்วจข้อมูลปัญหา ลดปัจจัยลบ สร้างปัจจัยบวก เสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งจัดให้มีกลไกตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างจริงจังในระดับส่วนกลาง-ภาค เพื่อตรวจสอบถ่วงดุลการปฏิบัติงาน

(3) เน้นเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในพื้นที่ที่กำหนด เพื่อป้องกันและสร้างคุณภาพชีวิตแก่เยาวชน โดยค้นหา/คัดกรอง/จำแนกกลุ่มนักเรียนตามภาวะความเสี่ยงประเภทต่าง ๆ จัดกิจกรรมในสถานศึกษาที่เหมาะสม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เยาวชน ป้องกันยาเสพติดและภาวะเสี่ยงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน (สำนักงาน ป.ป.ส., 2551)

นอกจากนี้ได้มีการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ โครงการ To Be Number One (เป็นหนึ่งในห้ายาเสพติด) และโครงการการศึกษาเพื่อ

ต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ประเทศไทย) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หากเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อยู่ในสถานศึกษา ได้มีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดที่เข้มข้นยิ่งขึ้น เช่น การบูรณาการเรื่องยาเสพติดให้กับนักเรียน โดยบรรจุไว้ในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมและในกรณีที่มีปัญหาต้องเข้าไปช่วยเหลืออย่างทันทั่วทั้ง การจัดกิจกรรมป้องกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่งเสริมให้เกิดแกนนำนักเรียนในโรงเรียนเพื่อเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนกิจกรรมแก้ไขปัญา และเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียน เป็นต้น (สำนักงาน ป.ป.ส., 2550) นอกจากนี้ ยังได้ร่วมมือกับชุมชนและหมู่บ้านในการป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะใช้ยาเสพติดและจัดระเบียบสังคมในพื้นที่ เช่น การจัดตั้งประชาคมหมู่บ้านเพื่อสำรวจข้อมูลกลุ่มเสี่ยง การมอบให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ประสานพลังแผ่นดิน ทำการสำรวจข้อมูลกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่เสี่ยงต่าง ๆ เช่น หอพัก ร้านเกมส์ ร้านคาราโอเกะ ร้านอินเทอร์เน็ต และแหล่งมั่วสุมของเยาวชน เป็นต้น

สอดคล้องกับการศึกษาของมณฑลยูนนาน ยูซังกุล (2546) ได้ศึกษาผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้ เจตคติ และทักษะในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และทักษะในการป้องกันสารเสพติดหลังได้รับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่าก่อนได้รับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และทักษะในการป้องกันสารเสพติดระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มความรู้ หลังได้รับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมแล้วพบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และทักษะในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนกลุ่มทดลอง

สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลต่อ ความรู้ เจตคติ และทักษะในการป้องกันสารเสพติดดีกว่าการได้รับกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาตนเอง

รวมทั้งการศึกษาของ วราวัลย์ ธรรมเขตต์ (2550) เรื่อง ผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ในประเทศไทย) ในโรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า หนึ่งผลการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ประเทศไทย) พบว่า ประสบความสำเร็จในระดับมาก โดยนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบของยาเสพติดได้เป็นอย่างดี มีทักษะ และวิธีการตัดสินใจที่ถูกต้อง กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลอง และเสพยาเสพติด รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเลือกเล่นกีฬา ปลูกพืชผักสวนครัว ทำงานบ้าน เล่นดนตรี เป็นต้น ขณะเดียวกัน เด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่เสพยากลับมีพฤติกรรมดีขึ้น ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน ไม่เก็บตัว อยู่ตามลำพัง และมีสีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสขึ้น และการศึกษาของ ถนัด บวรชัย (2540) ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (Drug Abuse Resistance Education) D.A.R.E. ประเทศไทย โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) โดยผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท ดำรง D.A.R.E. เจ้าหน้าที่โครงการ D.A.R.E. และครู มีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสังคมในการแก้ปัญหา ยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัย ดำรง D.A.R.E. ครู และนักเรียนมีความเห็นว่าคุณลักษณะของดำรง D.A.R.E. และอุปกรณ์การเรียนการสอน ได้แก่ คู่มือดำรง D.A.R.E. สมุดวางแผน วิดีทัศน์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียน

การสอนตามหลักสูตร D.A.R.E. มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านผลผลิตนักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตร D.A.R.E. โดยรวมอยู่ที่ระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย และด้านจิตพิสัย โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจหลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ว่าควรมีโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทยเข้ามาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต่อไป และควรขยายชั้นเรียนโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทยจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เป็นระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ด้วย รวมทั้งครูผู้สอนโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ก็ควรจะเป็นครูตำรวจ D.A.R.E. เช่นเดิม รวมทั้งควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้แก่ครูตำรวจ D.A.R.E. ซึ่งผ่านการอบรมมานานแล้ว ทั้งนี้เพื่อนำองค์ความรู้ใหม่ ๆ มาถ่ายทอดให้แก่นักเรียน เพื่อเข้ากับสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน และเพื่อเป็นการสานสัมพันธ์ให้แก่ครูตำรวจ D.A.R.E. ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอาภาศิริ สุวรรณานนท์ และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาโครงการประเมินผลโครงการ D.A.R.E. ของตำรวจภูธรภาค 1 โดยผลการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของโครงการคือผู้บัญชาการระดับสูงให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนและให้ได้รับการอบรมเพิ่มพูนทักษะในการทำหน้าที่ครู D.A.R.E. อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การคัดเลือกครู D.A.R.E. มาจาก

การคัดเลือกโดยสมัครใจ โดยผู้บริหารและครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือและสนับสนุนครู D.A.R.E. รวมทั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ให้การสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. รัฐบาลควรให้ความสำคัญต่อการป้องกันและการปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด

2. กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดควรส่งเสริมให้โครงการ D.A.R.E. ประเทศไทยเป็นโครงการการต่อต้านยาเสพติดและความรุนแรงในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. ควรส่งเสริมให้โครงการ D.A.R.E. ประเทศไทยได้เข้าสอนและถ่ายทอดองค์ความรู้แก่นักเรียนในทุกระดับชั้นการศึกษาและสถานศึกษาทั้งในระบบรัฐบาลและระบบเอกชน เพื่อเป็นการปลูกฝังและสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนห่างไกลจากยาเสพติดและความประพฤติที่ไม่เหมาะสม

4. ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมที่มุ่งเน้นการต่อต้านยาเสพติด เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักโทษและวิธีการปฏิเสธให้ห่างไกลจากยาเสพติด รวมทั้งให้ประชาชนในพื้นที่ช่วยกันเป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการเฝ้าระวังยาเสพติด

5. ผู้บังคับบัญชาระดับสถานีดำรวจต้องให้ความสำคัญและเล็งเห็นว่าการทำงานของครูตำรวจ D.A.R.E. นั้น เป็นงานที่มีประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนในด้านการต่อต้านยาเสพติดและความรุนแรงอย่างแท้จริง

6. ควรมีการถอดบทเรียนของโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย เพื่อหาบทเรียนที่เป็นบทเรียนดีเด่น (Best Practice) เพื่อนำไปใช้เป็นต้นแบบของงาน

เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการต่อต้านยาเสพติดและความรุนแรงในโรงเรียนอย่างแท้จริง

7. หน่วยงานที่มีหน้าที่ประสานและให้ความร่วมมือกับโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทยต้องทำงานร่วมกับกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด อาทิสํานักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ต้องร่วมมือกันอย่างแท้จริงในการช่วยส่งเสริม และร่วมประเมินหลักสูตรโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย เพื่อให้โครงการ D.A.R.E. ประเทศไทยมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สํานักงาน. (2550). รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ 2549. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ราไทยเพลส จำกัด.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สํานักงาน. (2551). ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2551. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท..
- ถนัด บวรชัย, ร้อยตำรวจเอก. (2540). การประเมินหลักสูตรเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (Drug Abuse Resistance Education) D.A.R.E. ประเทศไทย โดยใช้รูปแบบการประเมินซิปปี้ (CIPP Model). สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรชัย ชันดี และคณะ. (2543). ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญวิทยา. กรุงเทพมหานคร: เน้น.
- มณฑารม ยูซังกุล. (2546). ผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้ เจตคติ และทักษะในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครสวรรค์. ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต (ภาคในเวลาราชการ) คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรวัจน์ ธรรมเขตต์. (2550). ผลการดำเนินงานโครงการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E ประเทศไทย) ในโรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อาภาศิริ สุวรรณานนท์ และคณะ. (2552). โครงการการประเมินผลโครงการ D.A.R.E. ของตำรวจภูธรภาค 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

Emma Porio and Christine S. Crisol. (2004). The use of children in the production, sales and trafficking of drugs: A synthesis of participatory action-oriented research programs in Indonesia, the Philippines and Thailand. International Labour Office International Program on the Elimination of Child Labour (ILO-IPEC).